

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG

DYDD GWENER, 24 MAWRTH 2023

PRESENNOL Y Cyngorydd A.C. Jones (Cadeirydd) (Yn y Siambr):

Cynghorwyr (Yn y Siambr):

K.V. Broom	L. Davies	P. Hughes-Griffiths	S.L. Rees
E. Skinner			

Cynghorwyr (Yn rhithwir):

S.M. Allen	L.R. Bowen	L.M. Davies	B.W. Jones
D. Jones	M. Thomas	J.M. Charles	

Sylwedyddion

Oliva Smolicz (Cyngor Ieuenctid Cymru)
Marianna Pilichowska (Cyngor Ieuenctid Cymru)
Iestyn Davies (Cyngor Ieuenctid Cymru)
Zach Davis (Cyngor Ieuenctid Cymru)

Hefyd yn bresennol (Yn y Siambr):

G. Morgans, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Addysg a Phlant
A. Rees, Pennaeth Strategaeth a Chymorth i Ddysgwyr
E. Forsyth, Arweinydd Strategol ar gyfer Effeithiolrwydd Ysgolion
J. Dessent, Rheolwr Cwricwlwm a Rhwydweithiau Dysgu
A. Carter, Rheolwr Trawsnewid a Newid Ysgolion
J. Owens, Swyddog Gwasanaethau Democrataidd
M. Runeckles, Swyddog Cefnogi Aelodau
S. Rees, Cyfieithydd Ar Y Pryd

Hefyd yn bresennol (Yn rhithwyr):

S. Davies, Pennaeth Mynediad i Addysg
K. Evans, Swyddog Gwasanaethau Democrataidd Cynorthwyol
S. Hendy, Swyddog Cefnogi Aelodau

Siambr - Neuadd y Sir, Caerfyrddin. SA31 1JP ac o bell - 10.00 yb - 12.05 yp

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cyngorydd M.J.A. Lewis.

2. DATGANIADAU O FUDDIANNAU PERSONOL GAN GYNNWYS UNRHYW CHWIPIAU PLEIDIAU A RODDIR MEWN YMATEB I UNRHYW EITEM AR YR AGENDA.

Ni chafwyd dim datganiadau ynghylch buddiannau personol na chwip waharddedig.

3. CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD (NID OEDD DIM WEDI DOD I LAW)

Dyweddod y Cadeirydd nad oedd dim cwestiynau wedi dod i law gan y cyhoedd.

4. TRAWSFFURFIO, ARLOESED A NEWID (TAN), GAN GYNNWYS CYLLIDBAU YSGOLION

Bu'r Pwyllgor yn ystyried adroddiad a oedd yn rhoi trosolwg o'r Rhaglen Trawsnewid Ysgolion a gyflwynwyd yn 2017 i gynorthwyo ysgolion i wynebu heriau ariannol sylweddol. Dywedwyd wrth y Pwyllgor bod y rhaglen yn ceisio defnyddio egwyddorion trawsnewid craidd yr Awdurdod o weithio ar y cyd a herio arferion presennol i helpu ysgolion i fanteisio ar gyfleoedd i arbed costau a gwelliannau i wasanaethau, drwy ddull cynaliadwy, ar draws amrywiaeth eang o weithgareddau, yn ogystal â chynnal deilliannau da i ddisgyblion.

Ar hynny, cafodd y Pwyllgor gyflwyniad a oedd yn nodi'r cynnydd a oedd wedi'i wneud hyd yn hyn i gyflawni'r meysydd blaenoriaeth allweddol, fel a ganlyn:

- **Meincnodi** – cynhaliwyd ymarfer meincnodi gwariant arferol a chwricwlwm ar draws ysgolion uwchradd yn 2022/23 i rannu arferion da ymhlith ysgolion.
- **Templedi Effeithlonrwydd Ariannol** – lluniwyd y templedi hyn i gefnogi trafodaethau â 9 ysgol mewn sefyllfaoedd ariannol heriol.
- **Gwasanaeth 'Tasgfan' Eiddo Ysgolion** – cynllun peilot 2 flynedd wedi'i ariannu'n llawn ar waith ar draws ysgolion cynradd er mwyn gwella gwerth am arian.
- **Adolygiad o'r Gwasanaeth Cynnal a Chadw Tiroedd Ysgolion** – datblygwyd manyleb Cytundeb Lefel Gwasanaeth (CLG) wedi'i ailfodelu i ddarparu mwy o hyblygrwydd i ysgolion sicrhau arbedion effeithlonrwydd drwy ddarparu dull pwrpasol sy'n canolbwyntio ar y cwsmer.
- **Gweithredu canfyddiadau'r Adolygiad o Gytundebau Lefel Gwasanaeth ysgolion** – darparu dull gweithredu cyson â llinellau cyfathrebu clir er mwyn galluogi ysgolion i ddelio â materion.
- **Gweinyddu** – Archwilio dulliau newydd, gan ddefnyddio modelau sy'n seiliedig ar glystyrau, o ran swyddogaethau cefn swyddfa a chymorth mewn ysgolion cynradd.
- **Caffael** - Nodi cyfleoedd i wneud arbedion, gan gynnwys arbedion maint a dulliau o gaffael sy'n sicrhau'r gwerth gorau.
- **Cyfathrebu** - ymgysylltu'n rheolaidd a rhannu arferion da rhwng ysgolion.
- **Arolygon Addasrwydd Ysgolion** – lluniwyd templed newydd ac arolygon parhaus o bob ysgol i gefnogi sylfaen dystiolaeth ar gyfer Adolygiad o Gynlluniau Gwella Ysgol.
- **Polisi Plant sy'n Codi'n 4 oed** - wedi'i ohirio tan 2024 wrth aros am ymchwiliad pellach i'r effaith a'r goblygiadau.
- **Modelau ariannu Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)** - ymgysylltu â phenaethiaid i ddatblygu modelau ariannu newydd i gyd-fynd â Thrawsnewid ADY.
- **Adolygiad o Ddalgylchoedd Ysgolion** i gael ei gynnal yn unol â'r rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy.

Rhodddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:

Yn sgil y cyflwyniad ac mewn ymateb i ymholiad, eglurodd y Rheolwr Trawsnewid a Newid Ysgolion fod yr ymarfer meincnodi ar gyfer 2022/23 wedi'i gwblhau ar gyfer ysgolion uwchradd yn unig oherwydd materion logistaidd a dywedodd mai pwrpas yr ymarfer hwn oedd rhoi gwybodaeth i ysgolion i ysgogi trafodaethau a chefnogi prosesau gwneud penderfyniadau. Cyfeiriwyd at ymarfer meincnodi blaenorol a gynhaliwyd ar draws ysgolion cynradd a oedd wedi'u rhannu yn ôl grwpiau maint. Fodd bynnag, cydnabuwyd na fyddai grwpiau o'r fath o reidrwydd yn adlewyrchu carfanau ysgolion, yn enwedig oherwydd oedran amrywiol ystadau ysgolion, ac roedd hwn yn faes a fyddai'n cael ei ystyried yn y dyfodol. Dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant y byddai cais yn cael ei wneud i bennaethiaid ysgolion uwchradd ddosbarthu gwybodaeth feincnodi i lywodraethwyr ysgol er mwyn codi ymwybyddiaeth o'r wybodaeth a ddarperir gan y Rhaglen Drawsnewid. Hefyd, byddai'r Rheolwr Trawsnewid a Newid Ysgolion yn cael ei wahodd i gyfarfod nesaf y Fforwm Llywodraethwyr i roi trosolwg o'r gwaith a oedd wedi'i wneud.

Mewn ymateb i sylw am drefniadaeth ysgolion cynradd a rôl gyfyngedig ganfyddedig cyrff llywodraethu, eglurodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant fod deddfwriaeth yn pennu'r ystod o gyfrifoldebau ar gyfer ysgolion cynradd, trwy gyfrwng darpariaeth cyllideb ddirprwyedig. Yn unol â hynny, roedd y model Cytundeb Lefel Gwasanaeth (CLG) yn galluogi ysgolion i brynu gwasanaethau o wahanol adrannau yn ôl y maes arbenigedd. Felly, roedd rôl y Rhaglen Drawsnewid yn canolbwyntio ar sicrhau ansawdd, yn ogystal â chodi ymwybyddiaeth o'r Cytundebau Lefel Gwasanaeth a'r gwasanaethau sydd ar gael i ysgolion.

Mewn ymateb i ymholiad ynghylch y gallu i roi cymorth unigol i ysgolion mewn perthynas â materion cyllidebol a gwasanaethau cynnal a chadw eiddo, eglurodd y Rheolwr Trawsnewid a Newid Ysgolion fod cymorth yn cael ei ddarparu yn unol â'r adnoddau sydd ar gael ac yn cael ei flaenoriaethu gan yr Awdurdod Lleol.

Mewn ymateb i'r sylwadau a wnaed ynghylch y gallu i gyflawni nodau'r Rhaglen Trawsnewid Ysgolion, roedd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant yn falch o nodi bod cyllid wedi ei ddarparu i secondio dau bennaeth i roi cymorth rhan-amser i yrru'r Rhaglen Trawsnewid Ysgolion yn ei blaen.

Cyfeiriwyd at y sesiynau 'galw heibio' i bennaethiaid a gyflwynwyd i gyfathrebu ac ymgysylltu ag ysgolion. Esboniodd y Rheolwr Trawsnewid a Newid Ysgolion fod bwletinau wythnosol yn cael eu dosbarthu i ysgolion i hyrwyddo'r meysydd i'w trafod, felly byddai lefelau presenoldeb yn dibynnu ar lefel diddordeb ysgolion yn y maes ffocws.

Mewn ymateb i ymholiad, eglurodd y Rheolwr Trawsnewid a Newid Ysgolion, er y byddai'r newid yn y system teleffoni ar draws ysgolion yn gofyn am gost gychwynnol, y byddai ysgolion yn derbyn galwadau am ddim ar ôl hynny, a fyddai'n arwain at arbedion ariannol hirdymor.

Diolchodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant i'r Rheolwr Trawsnewid a Newid Ysgolion am y gwaith cadarnhaol sy'n cael ei ddatblygu i gefnogi'r ysgolion yn Sir Gaerfyrddin.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL dderbyn yr adroddiad.

5. ADRODDIAD INTERIM AR ADOLYGU ADDYSG ÔL 16

Cafodd y Pwyllgor adroddiad interim i'w ystyried ynghylch yr Adolygiad o Addysg Ôl-16 a oedd wedi'i gynnal mewn ymateb i nodau'r Cynllun Busnes Addysg a Gwasanaethau Plant i greu ysgolion a gwasanaethau cryf a chynhwysol sydd wedi ymrwymo i ragoriaeth, tegwch a llesiant.

Roedd yr adroddiad yn amlinellu'r cynnydd a wnaed i sefydlu egwyddorion cyffredinol o ran Hawliau ar gyfer Dysgu i ddatblygu'r dirwedd ôl-16 yn Sir Gaerfyrddin ac yn cynnig strwythur llywodraethu wedi'i ailfodelu yn seiliedig ar yr adborth a roddwyd gan ysgolion uwchradd ynghylch yr hyn yr oedd dysgwyr yn rhoi gwerth arno yn eu profiad a'u darpariaeth addysgol. Yn hyn o beth, rhoddwyd crynodeb i'r Pwyllgor o'r themâu allweddol a oedd yn sail i'r egwyddorion hynny fel a ganlyn:

- Perthynas, Perthyn, Llesiant ac Ethos.
- Gwell Canllawiau Llwybrau a Sgiliau ar gyfer Annibyniaeth ac ar gyfer llwyddiant academaidd, a llwyddiant mewn gwaith a bywyd.
- Tegwch drwy fwy o opsiynau Cymraeg.
- Tegwch drwy ystod eang o opsiynau, yn enwedig opsiynau galwedigaethol.

Wrth ystyried yr adroddiad, nodwyd bod y canfyddiadau yn cyd-fynd yn uniongyrchol â'r argymhellion sy'n deillio o Adolygiad Estyn o'r cwricwlwm 16-19 presennol yng Nghymru.

Cyfeiriwyd hefyd at y gweithdy ymgynghori a gynhaliwyd ar 10 Chwefror 2023 a oedd yn rhoi cyfle i Aelodau'r Pwyllgor roi adborth ar yr adolygiad o addysg ôl-16.

Rhoddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:

Mynegwyd pryderon ynghylch y prinder cenedlaethol parhaus o ran recriwtio athrawon a allai atal yr Awdurdod rhag bodloni'r galw am opsiynau cyrsiau ychwanegol. Cyfeiriodd y Pennaeth Strategaeth a Chymorth i Ddysgwyr at y cyhoeddiad diweddar gan Lywodraeth Cymru o £800,000 o gyllid grant sydd ar gael ledled Cymru, drwy broses ymgeisio gystadleuol, i recriwtio a hyfforddi athrawon i ddarparu addysg cyfrwng Cymraeg. Hefyd, eglurodd y Rheolwr Cwricwlwm a Rhwydweithiau Dysgu fod yr Awdurdod yn archwilio datblygu dysgu hybrid ymhellach, gan gynnwys menter 'e-sgol' i sicrhau bod amrywiaeth o bynciau yn cael eu darparu i ddysgwyr ledled Sir Gaerfyrddin.

I gydnabod yr adborth a roddwyd gan ddysgwyr o ran y gwerth a roddir ar berthynas, rhoddwyd sicrwydd i'r Pwyllgor y byddai disgyblion yn cael model dysgu cymysg, a byddai pynciau craidd ar gael wyneb yn wyneb ar lefel leol, a phynciau ychwanegol yn cael eu cyflwyno ar-lein yn bennaf, gydag elfen o ddarpariaeth dysgu wyneb yn wyneb, i ddarparu profiad boddhaus i baratoi pobl ifanc ar gyfer addysg uwch, gan gynnal ymdeimlad o gymuned a pherthyn hefyd.

Cyfeiriwyd at adroddiad a gyhoeddwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg a oedd yn nodi gostyngiad sylweddol yn nifer yr athrawon newydd gymhwysu sy'n gallu darparu addysg cyfrwng Cymraeg. Amlinellodd y Pennaeth Strategaeth a Chymorth i Ddysgwyr y mesurau sydd ar gael i'r Awdurdod feithrin gallu drwy system hyfforddi gynhwysfawr i athrawon ddysgu Cymraeg neu wella'r hyder i gyflwyno gwersi drwy gyfrwng y Gymraeg.

Mewn ymateb i bryderon a fynegwyd ynghylch y lefel uchel o fyfyrwyr nad ydynt yn cwblhau eu Tystysgrif Addysg i Raddedigion, cymeradwyodd y Pennaeth Strategaeth a Chymorth i Ddysgwyr yr awgrym a wnaed i ymchwilio ymhellach i'r posibilrwydd o gyflwyno sesiynau blasu, neu brofiad yn y gweithle fel Cynorthwywyr Addysgu i fyfyrwyr prifysgol ddeall gofynion y rôl ymhellach er mwyn gwneud dewisiadau gwybodus o ran gyrfa.

Yn dilyn ymholiad ynglŷn â threfniadau llywodraethu, eglurodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant, yn dilyn adolygiad o strwythurau cyfarfodydd/grwpiau, fod yr is-adran Addysg a Gwasanaethau Plant wedi cyflwyno grwpiau ffocws penodol i ddelio ag agweddau amrywiol ar y busnes yn yr adran, gyda chynrychiolaeth briodol i sicrhau mewnbwn effeithiol a'r deilliannau gorau i bobl ifanc.

Cyfeiriwyd at y llwybrau dysgu STEM ac awgrymwyd y gellid ymestyn y Cynllun Llysgenhadon Adeiladu leuenctid ar gyfer disgyblion ysgolion cynradd i fyfyrwyr ysgolion uwchradd ac addysg uwch er mwyn darparu dysgu ymarferol ac ymgysylltu â'r gymuned.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL gymeradwyo'r Adroddiad Interim ar yr Adolygiad o Addysg Ôl-16 a'i gyfeirio i'r Cabinet i'w ystyried.

6. CYNLLUNIAU DARPARU GWASANAETHAU IS-ADRANNOL DDRAFFT 2023-24

Bu'r Pwyllgor yn ystyried y Cynlluniau Cyflawni Gwasanaeth Is-adrannol Drafft sy'n berthnasol i'r gyfarwyddiaeth Addysg a Gwasanaethau Plant ar gyfer 2023/24 fel a ganlyn:

- Gwasanaethau Addysg a Chynhwysiant
- Mynediad i Addysg
- Strategaeth a Chymorth i Ddysgwyr
- Gwasanaethau Plant

Roedd y Cynlluniau Cyflawni Gwasanaeth Is-adrannol Drafft yn pennu'r camau a'r mesurau strategol i'w gweithredu ym mhob is-adran er mwyn i'r Cyngor wneud cynnydd mewn perthynas â'i amcanion llesiant, ei flaenoriaethau thematig a blaenoriaethau'r gwasanaeth. Yn hyn o beth, cyfeiriodd yr Aelod Cabinet dros Addysg a'r Gymraeg at y sesiwn ymgynghori a gynhaliwyd ar 27 Ionawr 2023 a oedd yn gyfle i'r Aelodau roi adborth ar y Strategaeth Gorfforaethol, a gymeradwywyd wedyn gan y Cyngor yn ei gyfarfod ar 01 Mawrth 2023.

O ran y Cynllun Cyflawni Gwasanaeth - Gwasanaethau Plant, cydnabuwyd bod yr elfennau sy'n berthnasol i'r Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg yn ymwneud â'r meysydd canlynol:

- Diogelu a Phresenoldeb Ysgolion
- Seicoleg Addysg
- Aseiad o Ddigonolrwydd Cyfleoedd Chwarae

Rhodddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:

O ystyried y cwricwlwm newydd, cafwyd ymholiad ynghylch y dulliau cymorth sydd ar waith i gynorthwyo ysgolion o ran y gofyniad i gadw cofnodion systematig i roi gwybod am gynnydd a galluogi arferion myfyriol. Eglurodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant fod mesurau rheolaidd ar waith ar gyfer y flwyddyn bresennol hyd nes i Lywodraeth Cymru ddatblygu amgylchedd data newydd. Rhodddwyd sicrwydd bod yr Awdurdod, ynghyd â Partneriaeth, yn ymateb i'r gofynion newydd i ysgolion gefnogi a dangos tystiolaeth o ddilyniant sgiliau dysgwyr unigol yn unol â'r 6 maes dysgu a phrofiad, a byddai'r system hon yn cael ei chryfhau ymhellach a'i chyflwyno'n gyson ymhlith clystyrau ysgolion.

Roedd yr aelodau yn croesawu'r pwys sy'n cael ei roi ar y gwasanaeth cerdd ar gyfer Sir Gaerfyrddin a oedd yn cael ei ystyried yn wasanaeth hanfodol o ran elfen greadigol y cwricwlwm newydd. Pwysleisiodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant fod cyllid ychwanegol wedi ei dderbyn i alluogi'r Awdurdod i barhau i ddarparu'r gwasanaeth a chydabuwyd bod yr Awdurdod mewn sefyllfa gadarnhaol i gael darpariaeth cerddoriaeth fewnol a oedd yn ymateb i anghenion disgyblion a chymunedau. Dywedodd yr Arweinydd Strategol ar gyfer Effeithiolrwydd Ysgolion fod yr Awdurdod wedi arwain ei gynllun cenedlaethol ei hun ar gyfer cerddoriaeth i sicrhau bod y ddarpariaeth ddysgu ar gyfer cerddoriaeth yn cyrraedd cynifer o ddysgwyr â phosibl.

Hefyd, roedd yr Arweinydd Strategol ar gyfer Effeithiolrwydd Ysgolion yn falch iawn o nodi y byddai'r gwasanaeth cerdd yn rhannu datblygiadau digidol yng Nghynhadledd Bett 2023 drwy arddangos pecyn 'soundtrap' a oedd yn cyfuno cerddoriaeth a phrofiadau digidol a ddatblygwyd ar y cyd ag ysgolion yn America. Mewn ymateb i gais, cytunwyd y byddai arddangosiad a diweddariad cyffredinol yn cael eu cynnig i aelodau maes o law.

Mewn ymateb i ymholiad, cadarnhawyd wrth y Pwyllgor fod y nifer uchel o benaethiaid a fyddai'n ymddeol yn fuan yn peri risg i'r Awdurdod. Fodd bynnag, roedd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant yn falch o nodi bod sawl penodiad o safon uchel wedi'i wneud yn ddiweddar yn unol â threfniadau cynllunio olyniaeth yr Awdurdod a bod gwaith yn parhau i hyrwyddo Cyngor Sir Gaerfyrddin fel cyflogwr o ddewis.

PENDERFYNWYD bod y Cynlluniau Cyflawni Gwasanaeth Is-adrannol Drafft sy'n berthnasol i'r gyfarwyddiaeth Addysg a Gwasanaethau Plant ar gyfer 2023/24 yn cael eu cymeradwyo a'u cyfeirio at y Cabinet i'w hystyried.

7. EGLURHAD AM BEIDIO Â CHYFLWYNO ADRODDIAD CRAFFU

Cafodd y Pwyllgor eglurhad am beidio â chyflwyno'r adroddiad craffu ynghylch y Strategaeth Gorfforaethol.

PENDERFYNWYD nodi'r eglurhad am beidio â chyflwyno'r adroddiad.

8. EITEMAU AR GYFER Y DYFODOL

Adolygodd y Pwyllgor y rhestr o eitemau ar gyfer y dyfodol a oedd i'w hystyried yn ei gyfarfod nesaf i'w gynnal ar 05 Mai 2023, a oedd wedi deillio o Flaengynllun Gwaith y Pwyllgor am 2022/23. Pwysleisiodd y Cadeirydd fod y Blaengynllun Gwaith yn ddogfen hyblyg y gellid ei diweddarau yn ôl y gofyn trwy gydol y flwyddyn wrth i wybodaeth newydd ddod i'r amlwg.

Cyfeiriwyd at y ddau adroddiad diweddarau a oedd yn deillio o'r Grwpiau Gorchwyl a Gorffen blaenorol. Cytunodd y Pwyllgor i adolygu'r adroddiadau mewn sesiwn anffurfiol ar ddiwedd y cyfarfod ar 05 Mai 2023 lle gallai'r Pwyllgor ofyn am unrhyw wybodaeth bellach i'w hystyried mewn cyfarfod yn y dyfodol, os bydd hynny'n berthnasol.

PENDERFYNWYD nodi'r rhestr o eitemau ar gyfer y dyfodol a oedd i'w hystyried yn y cyfarfod nesaf ar 5 Mai, 2023.

9. LLOFNODI YN GOFNOD CYWIR COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 23 IONAWR 2023

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL lofnodi bod cofnodion cyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ar 23 Ionawr 2023 yn gofnod cywir.

CHAIR

DATE